

Ferran Sàez i Mateu (1964) és filòsof i professor de la URL. Des de l'any 2011 dirigeix el Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (CETC). Creu que la participació de fills de la immigració espanyola en la manifestació és deguda al "fracàs de l'intent lerrouxista que va protagonitzar Ciutadans".

En la manifestació del 10 de juliol de 2010 contra la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut hi havia estelades, però majoritàriament no es reclamava la independència. Al cap de dos anys, el clam ha estat unànime, i la composició social i cultural dels manifestants del tot transversal. Què ha canviat de sobte?

—El factor generacional ha emergit de cop. Hi ha una generació que va veure trets al carrer i una generació que no n'ha vist. I en la manifestació de la Diada predominaven les persones que ja no tenen por. El 10-J la gent deia "no", a la Diada deien "sí". Això canvia substancialment l'estat d'ànim del país. Els manifestants contra el TC feien cara d'emprenyats, els de l'11 de setembre, de felicitat i il·lusió. I què ha portat tota aquesta gent al carrer? Al meu entendre, no pas la sensació que hi ha una barrera que els impedeix continuar existint com a societat, que seria la visió reactiva i negativa del 10-J, sinó la visió positiva que hi ha uns horitzons i que es poden explorar sense por.

—**Aquesta generació jove també pateix els efectes d'una crisi econòmica profunda, i en conseqüència, visualitza un horitzó sense massa expectatives. Fins a quin punt la crisi és un factor d'increment del sobiranisme?**

—Durant molt de temps, era lògic pensar que amb Espanya es vivia molt bé, i si que hi havia alguna cosa a perdre si hom se separava d'Espanya. De fet, es va gestar una falsa classe mitjana que creia que ho era perquè comprava disseny a Ikea i feia creuers. Però ara la mateixa crisi ens ha demostrat que ja no ens queda gairebé res a perdre, i que, per tant, podem iniciar una aventura sense por de perdre-ho tot. La sensació que tot s'esfondra econòmicament ajuda ambientalment; però, al meu entendre, el factor determinant és que pensem que com a societat probablement ens

“El suport massiu de la classe mitjana ja garanteix el projecte d'estat propi”

mereixem una altra cosa. Som prou creatius i bons en moltes coses per aspirar a tenir un estat propi.

—**Sociològicament, la manifestació de la Diada ha estat la més transversal, on la presència massiva de famílies amb criatures ha cridat l'atenció de tots els analistes. Creieu que estem davant d'una revolta de la classe mitjana?**

—Sense cap mena de dubte, és una revolta. Hi ha una correlació, que han demostrat politòlegs i sociòlegs en diversos estudis, entre la solidesa de la classe mitjana i la salut d'una democràcia. I aquí hi ha la clau que molta gent no ha de perdre de vista: no és el mateix, qualitativament parlant, que surti la classe mitjana al carrer, amb

els fills i el gos, que surtin només nois jovenets com quan anàvem al Fossar de les Moreres. La classe mitjana acaba garantint l'estabilitat de les institucions democràtiques. I aquest és el gran canvi que vam veure l'11 de setembre: no és el mateix que surti al carrer gent que està a l'atur, que és molt respectable, que famílies amb nens i l'àvia.

—**Sense classe mitjana no hi ha revolta?**

—El suport massiu de la classe mitjana ja garanteix el projecte d'estat propi. Sense ella, els canvis socials que es poden fer són efímers i superficials. La classe mitjana és una determinada manera d'estar al món: tenir fills, tenir unes determinades responsabilitats que d'altres no tenen, i d'alguna manera fent-se càrrec de l'esforç bàsic que manté una societat, fins i tot a nivell fiscal. Està més que comprovat que, si aquesta classe mitjana és sana, la democràcia arriba sola en els llocs on no hi és. Que aquest grup social sigui el subjecte que pren la iniciativa dona unes garanties importantíssimes que el projecte d'estat propi funcionarà. És gent que ha perdut la por, que veu una expectativa i que creu que el seu entorn, ja no el país, podria ser millor en un altre context. I a l'inrevés, la no implicació de la classe mitjana explica el fracàs del 15-M. En aquest cas, qui portava el pes no era ni de bon tros la classe mitjana, perquè entre altres coses la classe mitjana no acampa al carrer i ha d'anar a treballar.

—**Històricament, els partits que a Catalunya propugnen l'unionisme han fet servir l'argument que independentisme equival a escapçament ètnic i cultural de la societat. Els castellanoparlants amb estelades a la manifestació desmunten definitivament aquesta amenaça?**

—Exacte, l'amenaça de trencament de la societat és falsa. Aquesta polarització, sobretot de caràcter lingüístic, no s'ha produït i no hi ha cap indici que es produeixi. Ara bé, és molt greu que alguns facin veure que aquesta polarització s'està produint, de la mateixa manera que s'ha jugat a fer creure que als castellanoparlants se'ls perseguia pel carrer a pedrades. En qualsevol cas, la presència de manifestants castellanoparlants amb estelades confirma que la

llengua no és el motiu únic d'adhesió al sobiranisme. S'està generant una identitat inèdita en què ser català no vol dir necessàriament parlar català.

—**A què atribuïu l'adhesió a l'opció independentista de molts fills de la immigració espanyola?**

—A un gran fracàs... El fracàs de l'intent lerrouxista que va protagonitzar Ciutadans. Ha fracassat perquè tota aquesta gent hauria d'estar en una contra-manifestació, i no sols no hi han anat sinó que han anat a la manifestació de la Diada amb estelades.

—**La fórmula de Ciutadans, i també d'UPyD, ha funcionat en altres territoris. Per què a Catalunya no? Potser aquesta sí que és una victòria de la societat catalana.**

—I tant, que ho és. Perquè a Catalunya, aquesta generació s'ha sentit catalana tot i que els seus avis fossin d'Extremadura. A Espanya se'n fan creus que una persona amb orígens diferents hagi anat a la manifestació. En canvi, als Estats Units, un país nacionalment normal, a ningú no se li acut dir que les filles d'Obama no són americanes perquè tenen un passat africà. Aquesta nova generació de catalans tampoc no té por, i rebutja de ple l'estratègia divisòria de la societat.

Mireu, si pregunteu a un ciutadà de Gibraltar si vol formar part del *proyecto común*, es fot a riure, i et respon en castellà que Gran Bretanya li ofereix un model més interessant que l'espanyol. I aquí, el *catalan way of life* és més interessant que l'espanyol. Aquí no ens agraden els crits i els insults a la tele o el maltractament brutal als animals. És un model de societat més atractiu per a molta gent. I no passa res. Respectem el model d'Espanya, però podem triar què volem.

—**En la manifestació també hi havia ciutadans no nascuts a l'Estat espanyol. Teniu la sensació que el major esforç d'integració al projecte de país s'ha de fer amb la immigració espanyola i no tant amb la resta d'immigració?**

—Amb la immigració espanyola hi ha el problema de l'herència de les estructures del franquisme. A aquesta gent se la va col·locar en un gueto, i és normal que l'evolució que han fet, especialment des del punt de vista lingüístic, hagi estat la que ha estat. A més, duen gravada al cap

JORDI PLAY

la frase que “esto es España”, i ells tenen la consciència que estan actuant amb normalitat. En canvi, l'altra immigració, africana i extracomunitària en general, es comporta d'una altra manera perquè veu el país des d'una normalitat que als anys seixanta, en ple franquisme, era impossible de veure.

—Quin pes han tingut les consultes sobiranistes en el creixement exponencial de l'independentisme?

—L'onada de referèndums va demostrar a la gent que, tot i que estiguessin fent una cosa que no era legal, no hi ha-

“Som prou creatius en moltes coses per a aspirar a un estat propi”

via una resposta repressiva. No vénen ni els tancs ni la policia. Les consultes van ser interessants, però no crec que tinguessin transcendència, perquè la gent era conscient que era una escenificació.

És com quan hi ha un simulacre de desallotjament d'un edifici, molta gent es queda fumant als lavabos.

—Després de la demostració de força al carrer, quina feina ha de fer a partir d'ara la societat civil?

—Aquest canvi de model que volem s'ha d'interioritzar fins a les últimes conseqüències, no n'hi ha prou d'anar amb estelades pel carrer. Per tant, la societat no s'ha de desinflar. El tret de sortida ja s'ha fet. Ara cal interioritzar-ho. De la mateixa manera que ha passat en uns altres indrets, la gent pren determinades posicions perquè té uns al·licients per a fer-ho, i els vol assolir. En el cas de Catalunya, hi ha prou al·licients per a voler un estat propi, al·licients no sols identitaris, sinó pragmàtics. Ara bé, no podem pretendre que de cop i volta tothom s'emocioni veient una sardana.

—I les institucions polítiques?

—Mentre la societat continua escenificant en el dia a dia una majoria social a favor de l'estat propi, des de la política s'ha d'actuar amb coherència amb relació al que s'ha vist al carrer. No calen heroïcitats, al contrari, hem de desdramatitzar. No busquem ningú que s'immoli a la plaça de Catalunya, només ens calen persones que siguin coherents amb les decisions que han pres anant a la manifestació i polítics coherents amb el missatge de la societat civil.

—En la manifestació hi havia molts votants del PSC, però aquest partit vol abanderar la representació de la Catalunya unionista. Com valoreu aquesta estratègia?

—El PSC té un lideratge absolutament artificial, que se suma a un problema d'identitat com a partit, no pas d'identitat nacional. No se sap ben bé què pretén ser, per això intenta treure vots a CiU, a ERC, al PP, a Ciutadans i a tothom. Estratègicament és delirant. Entenc que vulguin flotar perquè s'han enfonsat, però l'estratègia d'erosionar la resta d'opcions amb la intenció de furta-los una part dels vots és inviable. Crec que simplement acabarà amb un canvi ràpid de lideratge, o que es presentarà com a PSOE sense més, i el sector catalanista del PSC anirà pel seu compte. No ha passat fins ara perquè al PSC les coses els havien anat bé, però pot passar.

Gemma Aguilera